

LIETUVOS RAUDONOJO KRYŽIAUS VAIKŲ APSAUGOS POLITIKA**1. Sąvokos**

1.1. Darbas su vaikais – tai LRK komandos, paslaugų teikėjo ar partnerio veikla su vaiku, kai kontakto su vaiku pagrindais tikimasi kaip įprastos veiklos dalies ir kontaktas nėra atsitiktinis. Darbas su vaikais apima savanorišką veiklą, apmokamą ar kitą neapmokamą darbą.

1.2. Geriausi vaiko interesai plačiai apima vaiko gerovę, kurią lemia įvairios individualios aplinkybės (pavyzdžiui, jų lytis, amžius, brandos lygis ir patirtis) ir kiti veiksniai (pvz., tėvų buvimas ar nebuvimas, vaiko ir šeimos/globėjo santykių kokybė) bei kitos rizikos ar galimybės. Pagrindiniai geriausių vaiko interesų apibrėžimo principai:

1.2.1. vaikai turi teisę, kad jų interesai būtų įvertinti ir jiems skiriamas didžiausias dėmesys;

1.2.2. jei teisės nuostata gali būti aiškinama daugiau nei vienu būdu, turėtų būti pasirenkamas toks aiškinimas, kuris labiausiai atitinka vaiko interesus;

1.2.3. kai sprendimas turės įtakos vaikui, vaikų grupei ar vaikams apskritai, sprendimo priėmimo procese turi būti įvertintas galimas sprendimo poveikis atitinkamam (-iems) vaikui (-ams) ir parodyta, kad buvo atsižvelgta į geriausius vaikų interesus.

1.3. Prievarta prieš vaikus – tai tyčinis veiksmas, turintis neigiamą poveikį vaiko saugumui, gerovei, orumui ir vystymuisi. Tai tyčinis veiksmas, vykstantis atsakomybės, pasitikėjimo ar galios santykių kontekste.

1.3.1. Emocinė arba psichologinė prievarta yra tada, kai globėjas elgiasi taip, kad jo veiksmai ar neveikimas turi neigiamą poveikį vaiko emocinei sveikatai ir vystymuisi. Tokie veiksmai apima vaiko judesių ribojimą, menkinimą, patyčias, grasinimus ir bauginimą, diskriminaciją, atstūmimą ir kitas nefizines priešiško elgesio formas, kurios neleidžia vaikui sukurti tinkamos ir palankios aplinkos, kurioje jis galėtų vystytis ir klestėti.

1.3.2. Fizinė prievarta – tai globėjo fizinės jėgos panaudojimas, siekiant vaikui sukelti fizinį sužalojimą ar kančią.

1.3.3. Seksualinė prievarta yra faktinis fizinis ar psichologinis seksualinio pobūdžio elgesys su vaiku arba grasinimas tokiu elgesiu, vykdomas naudojant prievartą arba pasinaudojant nelygiomis prievartinėmis sąlygomis, įskaitant situacijas, kurias vaikas ne visiškai suvokia, negali duoti informuoto sutikimo.

1.4. Suaugęs asmuo reiškia 18 metų ar vyresnius žmones, neatsižvelgiant į atitinkamoje šalyje taikomą teisinį termino apibrėžimą.

1.5. Vaikas reiškia jaunesnį nei 18 metų žmogų, neatsižvelgiant į atitinkamoje šalyje taikomą teisinį termino apibrėžimą.

1.6. Vaiko išnaudojimas reiškia, kai žmogus, turintis galią ir (arba) pasitikėjimą, ima arba bando pasinaudoti vaiku, siekdamas savo asmeninės naudos, pasitenkinimo ar pelno. Ši asmeninė nauda gali būti įvairių formų: fizinė, seksualinė, finansinė, materialinė, socialinė, karinė ar politinė. Išnaudojimas gali apimti atlygį pinigais arba natūra (pavyzdžiui, socialine padėtimi, politine galia, dokumentais, judėjimo laisve arba galimybe naudotis prekėmis ar paslaugomis) vaikui arba trečiajam asmeniui (-

iams). Vaikų išnaudojimą galima suskirstyti į tris grupes:

1.6.1. Ekonominis išnaudojimas – vergovė ir į vergiją panaši praktika, baudžiava, įpareigojamas ar darbas.

1.6.2. Kenksmingas arba pavojingas darbas – darbas, kuris dėl vaiko amžiaus arba darbo pobūdžio kenkia bet kokiems vaiko gerovės aspektams, be kita ko, vaiko sveikatai arba fizinei, protinei, dvasinei, dorovinei ar socialinei raidai. Tai apima vaikų pasitelkimą neteisėtai narkotinių ir psichotropinių medžiagų gamybai ir prekybai bei vaikų bendravimą su ginkluotomis pajėgomis ir ginkluotomis grupuotėmis.

1.6.3. Seksualinis išnaudojimas – vaikų prostitucija, prekyba vaikais arba jų pardavimas seksualiniais tikslais (įskaitant priverstines santuokas), vaikų pornografija ir viliojimas seksualiniais tikslais, įskaitant viliojimą seksualiniais tikslais internetu.

1.7. Smurtas prieš vaikus eikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, jeigu dėl to vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata, normali raida, jam sukeltas skausmas ar pavojus gyvybei, sveikatai, normaliai raidai ar pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas. Smurtu prieš vaiką taip pat laikoma vaiko nepriežiūra. Smurtu nelaikomi veiksmai, kuriais prieš vaiką panaudojama fizinė jėga ir vaikui sukeliamas fizinis ar psichinis skausmas, kai šiais veiksmais siekiama išvengti didesnio pavojaus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai ar gyvybei ir to negalima pasiekti kitomis priemonėmis.

1.8. Vaiko nepriežiūra reiškia, kad globėjas nesugeba apsaugoti vaiko nuo žalos arba įgyvendinti vaiko teises į išlikimą, vystymąsi ir gerovę. Žala vaikui laikoma globėjo padaryta dėl neatsargumo tik tada, kai: 1) globėjas turi gebėjimų, finansinių galimybių ir žinių, kad patenkintų vaiko poreikius, arba; 2) kai globėjas neturi gebėjimų, finansinių galimybių ir reikalingų žinių ir nesiima veiksmų, kuriais būtų siekiama pagalbos vaikui apsaugoti ar jį aprūpinti.

1.9. Vaikų santuoka reiškia oficialią arba neoficialią sąjungą, kai viena ar abi šalys yra jaunesnės nei 18 metų, neatsižvelgiant į galiojančius įstatymus ar papročius bet kurioje iš abiejų vaikų šalyje, taip pat šalyje, kurioje tokia santuoka būtų sudaroma. Visos vaikų santuokos laikomos priverstinėmis, nes vaikai negali duoti informuoto sutikimo tuoktis.

1.10. Vaiko dalyvavimas reiškia kiekvieno vaiko teisę reikšti savo nuomonę, daryti įtaką sprendimų priėmimui ir siekti pokyčių. Tai visų vaikų, įskaitant įvairaus amžiaus, lyties ir negalios vaikus, informuotas įsitraukimas į bet kokius su jais susijusius klausimus.

1.11. Vaiko apsauga reiškia prievartos, nepriežiūros, išnaudojimo, smurto prevenciją ir atsaką į juos.

1.12. Vaikų apsaugos politika reiškia platų LRK komandos (darbuotojų, savanorių, praktikantų), partnerių (bet kuri organizacija, su kuria LRK atlieka bendrą darbą arba kuriai LRK skiria lėšų ar prekių darbams atlikti), įskaitant paslaugų teikėjų (fizinį ir juridinių asmenų) įsipareigojimą užtikrinti, kad programų kūrimas ir įgyvendinimas atitiktų geriausius vaiko interesus, kad vaikams nebūtų daromas neigiamas poveikis, įskaitant smurtą, prievartą, išnaudojimą ar nepriežiūrą ir kad apie bet kokius rūpesčius dėl vaikų saugumo būtų tinkamai pranešama ir į juos būtų reaguojama.

2. Tikslas, apimtis ir auditorija

2.1. Tikslas – apibrėžti pagrindus, užtikrinančius, kad LRK programos būtų kuriamos ir įgyvendinamos atsižvelgiant į vaiko interesus ir apsaugant vaikus nuo visų formų smurto, prievartos, išnaudojimo ir nepriežiūros, pirmenybę teikiant prevenciniams veiksams ir užtikrinant reagavimą į pažeidimus.

2.2. Ši politika taikoma visai LRK komandai (darbuotojams, savanoriams, praktikantams) bet kokiu

lygiu ir bet kurioje vietoje. Be to, ši politika taip pat apibrėžia, ko tikimasi iš LRK partnerių ir paslaugų teikėjų, susijusių su vaikų apsauga, ir pranešimus apie įtarimus dėl smurto, prievartos, išnaudojimo ir vaikų nepriežiūros visose LRK programose.

3. Pagrindiniai politikos principai

3.1. Nulinė vaikų smurto, prievartos, išnaudojimo ir nepriežiūros tolerancija: LRK netoleruoja smurto, prievartos, išnaudojimo ir vaikų nepriežiūros. LRK sąmoningai nedalyvauja nei tiesiogiai, nei netiesiogiai jokiose veiklose, kurios keltų pavojų vaikams. LRK stengiasi sumažinti smurto, prievartos, išnaudojimo ir nepriežiūros riziką, kylančią programose ir užtikrinti, kad LRK komanda, partneriai ir paslaugų teikėjai suprastų savo atsakomybę ir įsipareigojimus, apibrėžtus šioje politikoje.

3.2. Geriausių vaiko interesų pripažinimas: LRK yra įsipareigojusi ginti vaiko teises. Visuose su vaikais susijusiuose veiksmuose pirmiausia turi būti atsižvelgiama į vaiko interesus.

3.3. Priimant sprendimus, turinčius įtakos vaikams, reikia įtraukti vaikus: LRK siekia įtraukti vaikus į visus sprendimus, turinčius jiems įtaką LRK programose.

3.4. Įvertinti ir valdyti vaikų apsaugos riziką ir poveikį: LRK imsis veiksmų, kad sukurtų sistemas ir aplinką, kurioje vaikai būtų saugūs, įskaitant, bet neapsiribojant, visų programų rizikų, susijusių su vaikais, analizę, būtinų priemonių įgyvendinimą ir paramos teikimą programoms bei jų stebėjimą.

3.5. Atsakomybės už vaiko apsaugą pasidalijimas: Siekiant veiksmingai valdyti rizikas vaikams, visa LRK komanda prisiima atsakomybę už vaikų apsaugą. Taip pat būtinas partnerių ir paslaugų teikėjų, padedančių įgyvendinti LRK programas įsipareigojimas, parama ir bendradarbiavimas apsaugant vaikus.

3.6. Procedūrinis teisingumas: Bet koks įtarimas dėl šios politikos pažeidimo turi būti nedelsiant įvertintas, siekiant nustatyti, ar yra pagrindas atlikti vidaus tyrimą. Jei įtarimai yra pagrįsti, turi būti pradėta drausminė procedūra. Turi būti laikomasi tinkamo proceso, siekiant užtikrinti, kad įtariamiesiems būtų suteikta visapusiška ir tinkama galimybė gintis. Viso proceso metu LRK turi užtikrinti vaikų saugumą, konfidencialumo, pagarbos ir nediskriminavimo principus ir, kur įmanoma, gerbti vaikų norus.

3.7. Nediskriminavimas: Užtikrinant vaikų saugumą, neatsižvelgiama į jų tautybę, migracijos statusą, negalią, tautinę ir etninę kilmę, lytį, seksualinę orientaciją, religinius ar politinius įsitikinimus, socialinę ir ekonominę padėtį, šeimos kilmę, teistumą, fizinę ar psichinę sveikatą ar bet kokią kitą skiriančią požymį.

4. Draudžiami veiksmai su vaikais

4.1. Įskaitant, bet neapsiribojant, LRK komandai, partneriams ir paslaugų teikėjams draudžiama/draudžiamas:

4.1.1. Užsiimti bet kokia seksualine veikla arba turėti lytinių santykių su jaunesniu nei 18 metų žmogumi, nepaisant pilnametystės, sutikimo ar vietinių papročių. Klaidingas įsitikinimas vaiko amžiumi nėra

pateisinamas.

4.1.2. Santuoka arba įsitraukimas į neoficialią sąjungą su jaunesniu nei 18 metų žmogumi, nepaisant toje šalyje leistino santuokos amžiaus.

4.1.3. Dalyvavimas bet kokiose ceremonijose, kuriose pjaunami / žalojami vaikų lytiniai organai.

4.1.4. Santykių su vaikais palaikymas, kurie gali būti laikomi smurtiniais, prievartiniais ar išnaudojamais.

4.1.5. Vaikų mušimas, fizinės bausmės ar kitoks fizinis smurtas.

4.1.6. Vaikų samdymas darbui, kuris yra pavojingas, išnaudojamas arba neatitinka galiojančių teisės aktų.

4.1.7. Kalbos ar elgesio su vaikais vartojimas asmeniškai ar internete, kuris suvokiamas kaip netinkamas, priekabiaujantis, įžeidžiantis, išnaudojamas, seksualiai provokuojantis, žeminantis, diskriminuojantis ar kultūriškai netinkamas.

4.1.8. Elgesys, kuriuo pagrįstai tikėtina sugėdinti, pažeminti, sumenkinti ar pažeminti vaikus, arba kitaip taikyti bet kokią psichologinę prievartą.

4.1.9. Vaikų diskriminacija dėl lyties, negalios, seksualinės tapatybės, religijos, tautybės, priklausymo etninei grupei arba kastai.

4.1.10. Palikti vaiką be priežiūros su programos ar renginio lankytoju. Lankytojai be kitų gali būti žmonės iš kitų organizacijų arba kiti LRK darbuotojai.

4.1.11. Nesugebėjimas nukreipti vaiko gauti paslaugas, kai iš vaiko ar kito pranešėjo gaunamas pranešimas apie vaiko patirtus veiksmus, turinčius smurto, prievartos, išnaudojimo ar nepriežiūros požymių.

4.1.12. Bet koks naudojimas kompiuterių, mobiliųjų telefonų, vaizdo kamerų, fotoaparatus ar socialinių tinklų tokiu būdu, kuris kenktų vaikui, įskaitant prieigą prie vaikų išnaudojimo medžiagos, pvz., pornografijos žiūrėjimas bet kuriuo metu, nepaisant to, ar tai vyksta darbo valandomis ir/ arba LRK skirtoje elektroninėje įrangoje.

4.1.13. Neprašyti leidimo nufotografuoti ar nufilmuoti vaiką, skelbti vaikų nuotraukas be sutikimo, vaizduoti vaikus ne oriai arba kai vaikai nėra pilnai apsirengę.

4.1.14. Vykdyti veiklą ar programas su vaikais be aiškaus jų tėvų/globėjų sutikimo.

4.1.15. Darbas vienam su vaiku nuošalioje vietoje, kur negali stebėti kiti LRK komandos nariai.

4.1.16. Kviesti nelydimus vaikus į namus, nebent jiems grėstų tiesioginis pavojus susižaloti arba kitas fizinis pavojus, tačiau tokiu atveju turi būti nedelsiant informuojamas vadovas, kad reikia imtis tokių veiksmų.

4.1.17. Miegojimas toje pačioje lovoje arba tame pačiame kambaryje su vaiku/vaikais, su kuriais dirbama, kai liekama nakvoti vietoje be priežiūros ir be vaiko tėvų/globėjų bei LRK vadovo ar programos vadovo leidimo.

4.1.18. Vaiko palikimas vieno kambaryje ar renginyje, kai vaikas ar globėjas išreiškė abejones dėl vaiko saugumo ar(ir) dėl LRK komandos, partnerių ar paslaugų teikėjų elgesio.

4.1.19. Alkoholio ar narkotikų ir kitų psichoaktyvių medžiagų davimas vaikui.

5. Politikos nuostatų taikymas partneriams ir paslaugų teikėjams

5.1. LRK tikisi, kad partneriai ir paslaugų teikėjai:

5.1.1. Pripažįsta ir laikosi pagrindinių šios politikos principų;

5.1.2. Nedelsdami praneša LRK, jei bet kuris partnerio ar paslaugų teikėjo atstovas yra įtariamas, apkaltintas, suimtas arba nuteistas už nusikalstamas veikas, susijusias su smurtu, prievarta,

išnaudojimu ar vaikų nepriežiūra;

5.1.3. Sutinka, kad bet kokia sutartis tarp LRK ir partnerio ar paslaugų teikėjo gali būti nedelsiant nutraukiama, kai įrodomas politikos principų pažeidimas ir/arba nesiimama atitinkamų veiksmų, nustačius politikos principų pažeidimą, įskaitant įtarimų pranešimą LRK tą pačią dieną, kai pranešimas pateikiamas partneriui ar paslaugų teikėjui;

5.1.4. Užtikrina dėsiantys visas pastangas skatinti ir stiprinti vaikų apsaugos priemones ir apsaugos veiksmus tarp tų, kuriuos jį pasamdė darbui atlikti.

6. Pranešimas apie pažeidimus

6.1. LRK komandos narys, partneris ar paslaugų teikėjas arba bet kuris liudininkas, kuris turi pagrindo manyti, kad vaikas galėjo patirti smurtą, prievartą, išnaudojimą ar nepriežiūrą arba kad dėl LRK komandos narių veiksmų ar susilaikymo gali kilti pavojus vaiko saugumui ar gerovei, turi apie tai pranešti kuo greičiau bet kuriams iš šių subjektų:

- a) Vidaus tyrimų komisijai,
- b) pranešančio asmens tiesioginiam vadovui arba bet kuriam kitam LRK skyriaus ar kito struktūrinio vieneto vadovui,
- c) Žmogiškųjų išteklių vadovui,

6.2. Bet kuris iš pirmiau nurodytų skundų gavėjų nedelsdamas perduoda informaciją Vidaus tyrimo komisijai.

6.3. Pranešimai gali būti perduodami:

- a) Vidaus tyrimų komisijai – el. paštu complaint@redcross.lt;
- b) Vadovams – el. paštais, nurodytais LRK internetiniame puslapyje <https://redcross.lt/kontakta/>;
- c) Bendruoju LRK telefonu - +370 659 71 598;
- d) Užpildžius bendrą užklausą LRK internetiniame puslapyje <https://redcross.lt/konfidencialaus-pranesimo-forma/>.

7. LRK komandos veiksmai kilus įtarimų dėl galimo smurto artimoje aplinkoje

7.1. Bet kuris LRK komandos narys, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas apie tai praneša padalinio (skyriaus/programos) vadovui elektroninio ryšio priemonėmis. Nesant galimybei pranešti padalinio vadovui, LRK komandos narys, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, tiesiogiai praneša Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atitinkamam teritoriniam skyriui ir (ar) policijai.

7.2. Padalinio (skyriaus/programos) vadovas ir (ar) LRK komandos narys, įtariantis, kad vaikas galimai patyrė smurtą artimoje aplinkoje, tačiau dar negalintis užtikrintai to teigti, gali konsultotis su LRK Psichikos sveikatos programos Pagalbos krizės paliestiems koordinatorė (-iumi); nesant konsultacijų LRK galimybių — konsultotis su savivaldybės švietimo pagalbos ar pedagoginės psichologinės tarnybos specialistais.

7.3. Padalinio (skyriaus/programos) vadovas, gavęs pranešimą iš LRK komandos nario apie vaiką, galimai patyrusį smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas praneša Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniam skyriui ir (ar) policijai;

7.4. Padalinio (skyriaus/programos) vadovas, pranešęs apie vaiko, galimai patyrusio smurtą artimoje aplinkoje, atvejį Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atitinkamam teritoriniam skyriui ir (ar) policijai, informuoja LRK

Psichikos sveikatos programos Pagalbos krizės paliestiems koordinatorę (-ių) dėl pagalbos vaikui organizavimo ir (ar) teikimo;

7.5. Nepranešimas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniam skyriui ir (ar) policijai apie vaiko atstovų pagal įstatymą ir (ar) kitų asmenų daromus vaiko teisių pažeidimus užtraukia atsakomybę Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

8. Funkcijos ir pareigos

8.1. Generalinis sekretorius:

8.1.1. Užtikrina, kad visos LRK programos būtų kuriamos ir įgyvendinamos užtikrinant vaikų apsaugą.

8.1.2. Inicijuoja politikos patvirtinimą Vadovų komitete.

8.1.3. Užtikrina, kad visose programose būtų atlikta rizikos vaikams analizė ir imtasi atitinkamų priemonių.

8.1.4. Užtikrina, kad politikos įgyvendinimui ir stebėsenai būtų numatytas biudžetas ir reikiami mechanizmai.

8.1.5. Skatina laikytis šios politikos ir jos principų.

8.2. Žmogiškųjų išteklių vadovas:

8.2.1. Užtikrina, kad visi būsimi darbuotojai būtų tinkamai patikrinti, kad jie nekeltų pavojaus vaikams.

8.2.2. Užtikrina, kad visi darbuotojai žinotų apie šią politiką ir sutiktų jos laikytis kaip savo sutarties dalies.

8.2.3. Užtikrina, kad darbuotojai būtų praėję mokymus vaikų apsaugos tema.

8.2.4. Užtikrina vidaus tyrimą gavus pranešimą apie politikos pažeidimą.

8.2.5. Užtikrina pranešėjų saugumą.

8.3. Savanorystės procesų koordinatorius:

8.3.1. Užtikrina, kad savanoriai būtų praėję mokymus vaikų apsaugos tema.

8.4. Komunikacijos vadovas:

8.4.1. Užtikrina tinkamą komunikaciją, įskaitant komunikaciją socialinėse medijose, susijusią su vaikų nuotraukomis, istorijomis.

8.5. Programų ir skyrių vadovai:

8.5.1. Skatina laikytis šios politikos ir jos principų.

8.5.2. Užtikrina, kad darbuotojai ir savanoriai turėtų žinių, įgūdžių ir įsipareigojimą apsaugoti vaikus.

8.6. LRK komanda:

8.6.1. Praneša apie bet kokius įtariamus šios politikos pažeidimus nustatyta tvarka.

8.6.2. Bendradarbiauja atliekant bet kokius įtariamų šios politikos pažeidimų tyrimus.

9. Stebėseną ir vertinimas

9.1. Žmogiškųjų išteklių vadovas yra atsakingas už šios politikos skatinimą ir įgyvendinimo stebėseną.

9.2. LRK vadovų komitetas kasmet peržiūri šios politikos įgyvendinimo pažangą.

9.3. Vidaus tyrimų komisija kasmet teikia LRK vadovų komitetui ir valdybai ataskaitas apie pateiktų skundų dėl vaikų apsaugos skaičių, duomenis apie atvejus ir jų sprendimą.

9.4. Ataskaita taip pat skelbiama viešai LRK internetiniame puslapyje <https://redcross.lt> kartu su informacija apie taikomas prevencines priemones.

9.5. Ši politika bus peržiūrima ne vėliau kaip kas dvejus metus nuo jos pavirtinimo arba anksčiau, jei to reikalauja Generalinis sekretorius.